

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 207/2019-65

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku v konaní o ústavnej sťažnosti obchodnej spoločnosti VÚB Leasing, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava, IČO 31 318 045, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Bezákom, Mýtna 42, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania za účasti [REDACTED], takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti VÚB Leasing, a. s., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania p o r u š e n é b o l i .

2. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť trovy konania obchodnej spoločnosti VÚB Leasing, a. s., v sume 519,39 € (slovom päťstodevätnásť eur a tridsaťdeväť centov) na účet advokáta JUDr. Martina Bezáka, Mýtna 42, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 207/2019-31 z 21. mája 2019 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti VÚB Leasing, a. s., Mlynské nivy 1, Bratislava, IČO 31 318 045 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že Okresný súd Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) platobným rozkazom č. k. 18 Csp 28/2016-32 zo 6. októbra 2016 rozhodol, že právna predchodkyňa sťažovateľky – obchodná spoločnosť Consumer Finance Holding, a. s., Hlavné námestie 12, Kežmarok, IČO 35923130 (žalovaná), je povinná do 15 dní od doručenia platobného rozkazu zaplatiť [REDACTED] (ďalej len „žalobkyňa“),

sumu 4 152,94 € a úrok z omeškania vo výške 5 % p. a. z dlžnej sumy 4 152,94 € od 12. augusta 2016 až do zaplatenia, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 383,12 € na účet právneho zástupcu žalobkyne.

3. Proti výroku rozhodnutia o trovách konania [ktoré sa podľa § 265 ods. 1 poslednej vety Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) na účely konania o platobnom rozkaze považuje za uznesenie] podala žalobkyňa odvolanie, v ktorom okresnému súdu vytkla, že *„nezohľadnil v napadnutom výroku vyčíslenie trov právneho zastúpenia zo dňa 19. 8. 2016, v ktorom jej právnym zástupca vyčíslil náhradu trov právneho zastúpenia na výšku 1.340,89 €.. Ona ako spotrebiteľ bola voči žalovanému ako podnikateľovi 100 % úspešná v konaní vo veci samej.“*

4. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol:

„I. ... pokračuje v konaní so spoločnosťami Všeobecná úverová banka, a. s., IČO: 31 320 155, Bratislava, Mlynské Nivy č. 1, a VÚB Leasing, a. s., IČO: 31 318 045, Bratislava, Mlynské Nivy č. 1, ako právnymi nástupcami žalovaného Consumer Finance Holding, a. s., IČO: 35 923 130, Kežmarok, Hlavné námestie č. 12.

II. Platobný rozkaz Okresného súdu Bratislava II zo dňa 6. októbra 2016 č. k. 18 Csp 28/2016-32, vo výroku II., ktorým súd uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi do 15 dní odo dňa doručenia platobného rozkazu náhradu trov právneho zastúpenia 383,12 € na účet právneho zástupcu žalobcu, mení tak, že žalovaní v I., II. rade sú povinní zaplatiť žalobkyňi náhradu trov konania v sume 1.532,45 € k rukám právneho zástupcu žalobkyne s tým, že plnením jedného zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého žalovaného, do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia.

III. Žalobkyňi priznáva náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.“

4.1 V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd konštatoval, že *„v danej veci odvolanie smeruje proti výroku o trovách konania obsiahnutého v platobnom rozkaze, proti ktorému je odvolanie... prípustné“*, keďže v prípade chýbajúcej výslovnej právnej úpravy *„analógia umožňuje sudcovi použiť ustanovenie svojim obsahom a účelom natoľko podobné, že je žiaduce posúdiť podľa neho i právne veci, ktoré do hypotézy právnej normy výslovne poňaté neboli“*. Podľa názoru krajského súdu *„je možné takéto uznesenie*

(platobný rozkaz), ak bude ukladať povinnosť zaplatiť konkrétnu sumu náhrady trov konania vnímať z hľadiska opravných prostriedkov tak, že tento platobný rozkaz (pre potreby odvolania voči jeho trovám) obsahuje uznesenie podľa § 262 ods. 1, ods. 2 C. s. p. a je proti nemu prípustné odvolanie [§ 357 písm. m) CSP], pokiaľ sa týka posúdenia otázky, kto a komu je povinný nahradiť trovy konania, z akého dôvodu a v akom rozsahu. Nadväzne na všetko vyššie uvedené neprichádza do úvahy ten výklad, že toto rozhodnutie je obsahovo len uznesením podľa § 262 ods. 2 C. s. p., proti ktorému je prípustná len sťažnosť.“.

4.2 Krajský súd ďalej konštatoval, že „porovnaním žalobnej žiadosti a výroku platobného rozkazu vo veci samej jednoznačne vyplýva, že žalobe bolo vyhovené v celom rozsahu, t. j. žalobkyňa mala vo veci plný úspech, prelo jej vznikol nárok na plnú náhradu trov konania voči žalovanému. Žalobkyňa si uplatnila náhradu trovy právneho zastúpenia v sume 957,78 € za 5 úkonov právnej služby podľa vyhlášky č. 655/2004 Z. z. pri základnej sadzbe tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo výške 151,05 € zo žalovanej sumy:

1. prevzatie a príprava veci zo dňa 4. 7. 2016.
2. vypracovanie právneho rozboru veci zo dňa 5. 7. 2016.
3. ďalšia porada a stretnutie s klientom dňa 6. 7. 2016.
4. písomné podanie zaslané protiistrane – predžalobná výzva na mimosúdne zaplatenie žalovanej sumy zo dňa 11. 8. 2016.
5. písomné podanie na súd vo veci samej – žaloba podaná na súd prvej inštancie dňa 12. 8. 2016 = 755,25 €;

5 x režijný paušál á 8,58 € = 42,90 €, spolu 798,15 € s 20 % DPH 159,63 € = 957,78 €.

V odvolaní žalobkyňa žiadala priznať náhradu trov konania za ďalšie 3 úkony právnej služby, ktoré vyčíslila a ktoré nemohla predložiť súdu prvej inštancie do vydania platobného rozkazu, nakoľko ju súd nevyzval na vyčíslenie trov právneho zastúpenia, a to:

1. písomné podanie na iný orgán vo veci samej – podanie na Národnú banku Slovenska a Inšpektorát SOI pre Bratislavský kraj dňa 12. 8. 2016.
2. ďalšia porada a stretnutie s klientom zo dňa 18. 8. 2018,
3. písomné podanie na súd – doplnenie žaloby o list z Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky zo dňa 19. 8. 2016 = 453,15 € (pri rovnakej sadzbe tarifnej odmeny vo výške 151,05 €);

3 x režijný paušál á 8,58 € = 25,74 €, spolu 478,89 € s 20 % DPH 95,78 € = 574,67 €, čo spolu predstavuje sumu 1,532.45 € (957,78 € + 574,67 €).

Odvolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa si uplatnila v konaní účelne vynaložené trovy v súlade s ustanovením § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., pričom všetky úkony riadne preukázala. Odvolací súd dodáva, že trovy vynaložené stranou sporu v konaní musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania a ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku ako v tomto prípade, alebo procesná obrana proti takémuto tvrdenému nároku. Účelnosť trov vynaložených na právnu pomoc je možné vyvodiť z článku 47 Ústavy Slovenskej republiky - a v podstate znamená, že trovy právneho zastúpenia treba považovať za účelne vynaložené trovy. Každý má právo na to, aby bol zastúpený advokátom. Trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo obranu práva sa nemôžu posudzovať ako celok a aj keď strana sporu má právo na náhradu trov konania, pretože mala plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne. To platí ako na trovy, ktoré boli označené ako nevyhnutné, i pre trovy právnej pomoci. Nárok na náhradu trov právneho zastúpenia však nemožno priznať, ak sa určité procesné podanie nadbytočne opakuje bez uvedenia nových, procesne významných skutočností a to platí aj na podania právneho zástupcu, ktoré neobsahujú žiadne skutočnosti vzťahujúce sa na predmet sporu, na skutočnosti, ktoré zostali medzi stranami sporu sporné a treba ich dokazovať a sú významné pre posúdenie veci samej. V posudzovanej veci možno považovať trovy vynaložené na právnu pomoc za účelné, vyhodnotiac okolnosti, ktoré viedli žalobkyňu k uplatneniu nároku na súde a postoj strán sporu v konaní, odvolací súd nezistil žiadny dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by súd žalobkyňi (plne úspešnej v konaní) nemal priznať náhradu trov konania proti žalovanému v uplatnenej výške. “.

4.3 Vzhľadom na skutočnosť, že žalobkyňa bola v odvolacom konaní úspešná, krajský súd jej priznal náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V zmysle § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že krajský súd napadnutým uznesením „priznal žalobkyňi v prvostupňovom konaní, v ktorom sa neuskutočnilo žiadne

pojednávane, ktoré bolo prakticky ihneď po začatí skončené platobným rozkazom, v ktorom sa žalovaný žiadnym spôsobom nebránil a v ktorom všetky úkony žalobkyne boli vykonané v priebehu necelých 2 (dvoch) mesiacov (od 4. 7. 2016 do 19. 8. 2016) nárok na náhradu trov právneho zastúpenia až za celkovo 8 (osem) úkonov právnej služby... Prevzatie právneho zastupovania vrátane prvej porady s klientom ako úkon právnej služby nerozpojujeme... Písomné podanie žaloby na súd nemožno ako úkon právnej služby žiadnym spôsobom rozporovať, a preto ani sťažovateľ nespochybňujeme opodstatnenosť priznania nároku na náhradu predmetného úkonu právnej pomoci.“. Vo vzťahu k ďalším úkonom právnej služby však sťažovateľka namieta, že napadnuté uznesenie krajského súdu «nerespektuje kogentnú právnu normu, je arbitrárne a výrazom svojvôle odvolacieho súdu... a extrémneho rozporu s princípmi spravodlivého súdneho konania... Napadnuté rozhodnutie spochybňuje neustrannosť súdu (neoprávnene v prospech žalobkyne) a je dôkazom rezignácie súdu na povinnosť vydať zákonné rozhodnutie, ako aj povinnosť racionálne a primerane posúdiť dôvodnosť uplatneného nároku (trov)... Sťažovateľka ako žalovaná v 2. rade, ktorej právny predchodca sa v súdnom konaní uplatnenému nároku nebránil a ponechal, aby sa platobný rozkaz stal právoplatným, bola takýmto zmeňujúcim rozhodnutím o trovách dodatočne, nedôvodné a neprimerane „potrestaná“...

Ad 2/, 3/ 4/ Vypracovanie právneho rozboru veci, ďalšia porada s klientom a aj predžalobná výzva ako úkony právnej pomoci sú nielen neúčelne vynaložené úkony právnej služby, ale boli realizované pred začatím súdneho konania a ako také nesplňajú základný zákonný predpoklad, aby išlo o úkony, ktoré vznikli od okamihu začatia konania.

Odvolací súd v napadnutom uznesení priznal žalobkyňi nárok na náhradu trov konania za tieto úkony právnej služby, ktoré od účinnosti CSP nie je možné priznať. Civilný sporový poriadok zaviedol novú definíciu trov konania, pričom v zmysle § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Za trovy konania sa teda považujú len také výdavky, ktoré vznikli v konaní, t. j. v období od začatia konania do jeho skončenia. Ak by aj vznikli žalobkyňi výdavky pred začatím konania, táto skutočnosť je irelevantná, nakoľko je vylúčené takéto výdavky považovať za trovy konania v zmysle § 251 CSP... Ak odvolací súd priznal nárok na náhradu týchto úkonov právnej pomoci, konal priamo v rozpore so zákonom, nerešpektujúc kogentné ustanovenie § 251 CSP...

Ad 6/ Úkony právnej pomoci spočívajúce v písomnom podaní na Národnú banku Slovenska a na Inšpektorát SOI nemožno považovať za účelne vynaložené...

Samotným podaním na Národnú banku Slovenska ani na Inšpektorát SOI žalobkyňa nepresadzovala svoj nárok v súdnom konaní. Tieto podania boli adresované iným orgánom a nie súdu. Výsledok konaní pred týmito orgánmi nebol súdu známy. Išlo o podania, v ktorých sa opakovali argumenty uvedené už skôr v žalobe. Máme za to, že takéto podanie, ktoré len opakuje skutočnosti uvedené v žalobe a to navyše aj inému orgánu, nemožno považovať za účelne vynaložený úkon smerujúci k presadeniu uplatneného práva v konaní pred súdom...

Ad 7/ a 8/ Žalobkyni bol priznaný nárok na náhradu trov právneho zastúpenia aj za to, že do konania predložila list z Ministerstva spravodlivosti SR. Pritom sprievodný list – podanie, ktorým došlo k predloženiu predmetného listu (zo dňa 19. 8. 2016) malo jednu vetu...

Ad absurdum, nielenže bol žalobkyni uznaný predmetný úkon „právnej pomoci“ (bod 8.), navyše, v súvislosti s týmto úkonom bola žalobkyni priznaná ako dôvodná aj ďalšia porada s klientom zo dňa 18. 8. 2016 (bod 7.)...

Máme za to, že žalobkyni nemal byť priznaný nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 6 (šesť) z 8 (ôsmich) úkonov právnej pomoci, ktoré sú uvedené pod bodmi 2, 3, 4, 6, 7 a 8 a to z dôvodu, že ide jednak o trovy, ktoré nevznikli v konaní (nie je na ne priamy zákonný nárok), ako aj z dôvodu, že ide o neúčelne vynaložené trovy konania.».

6. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom vyslovil porušenie jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, aby napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľke priznal náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, vyjadrenie zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. 1 SprV/209/2019 zo 16. júla 2019 vyjadril predseda krajského súdu JUDr. Ľ. S. tým spôsobom, že uviedol, že sa stotožňuje s pripojeným vyjadrením referujúcej sudkyne JUDr. S. W., z ktorého vyplýva, že *«sa v plnom rozsahu pridriava celého odôvodnenia daného uznesenia. V ňom Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) podrobne a vyčerpávajúco odôvodnil svoje rozhodnutie. Senát odvolacieho súdu pri rozhodovaní postupoval tak, ako vo všetkých iných veciach, s maximálnou zodpovednosťou, pokorou k právu... Uznesenie odvolacieho súdu má všetky náležitosti vyplývajúce z ustanovenia § 236 zákona č. 160/2015 Z. z. – Civilný sporový poriadok (ďalej len „C. s. p.“); uznesenie nie je nepreskúmateľné, vnútorne rozporné, neprijateľné, nepresvedčivé, ani arbitrárne. Výrok uznesenia je jasný, presný a vykonateľný.»*. Menovaná sudkyňa taktiež uviedla, že *„z obsahu spisu nevyplýva, že by sťažovateľ vyčerpал všetky právne prostriedky pred všeobecným súdom, ktoré mu priznáva zákon a ustálená prax Ústavného súdu Slovenskej republiky na ochranu jeho základných práv a slobôd, keď dovolanie proti napadnutému uzneseniu nepodal... Odvolací súd ďalej poukazuje na skutočnosť, že sťažovateľ (žalovaný v II. rade) bol v konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 15 Co/368/2017 nečinný, nakoľko sa k odvolaniu žalobkyne voči platobnému rozkazu vydanému Okresným súdom Bratislava II č. k. 18 Csp/28/2016-32 zo dňa 06. 10. 2016 o nepriznaní časti náhrady trov konania (č. 1. 36 spisu), ktoré bolo doručené jeho právnomu predchodcovi dňa 05. 12. 2017 (dňa 01. 01. 2018 bol vymazaný z Obchodného registra, č. 1. 52 spisu), nevyjadril. Sťažovateľ nepostupoval ani v súlade s čl. 8 C. s. p., keď napriek tomu, že sa stal právnym nástupcom po zaniknutom žalobcovi (popri ďalšom nástupcovi – Všeobecná úverová banka, a. s., Mlynské nivy I, Bratislava), túto skutočnosť súdu neoznámil, nenavrhol procesný postup. JUDr. W. má za to, že sťažovateľ svoju pasivitu (bezdôvodnú) nemôže zohľadniť vo svoj prospech v konaní o jeho ústavnej sťažnosti. V odvolacom konaní mal dostatočný časový priestor realizovať svoje práva, plniť povinnosti uložené strane sporu Civilným sporovým poriadkom.“*. Na základe uvedeného navrhla ústavnú sťažnosť zamietnuť ako nedôvodnú.

8. Ústavný súd o podanej ústavnej sťažnosti upovedomil zúčastnenú osobu – žalobkyňu, ktorá prostredníctvom advokátskej kancelárie URBAN FALATH GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, využila svoje oprávnenie vyjadriť sa k nej, pričom vyslovila názor, že *„napadnuté uznesenie Krajského súdu je legitímnym súdnym rozhodnutím, nakoľko spĺňa požiadavku: racionálnosti, presvedčivého a náležitého odôvodnenia, a preto... nevidí žiaden relevantný dôvod k tomu, aby ho jeho adresáti nerešpektovali... Ak Civilný sporový poriadok vylučuje uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania, bolo by celkom proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva... Klientka po detailnom oboznámení sa s napadnutým uznesením Krajského súdu nezistila v skutkových a právnych záveroch nič ústavne nekonformné, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti... Klientka je toho názoru, že v rámci rozhodovania o otázke priznania náhrady trov konania, vrátane trov právneho zastúpenia Krajský súd v Bratislave ústavne udržateľným spôsobom interpretoval príslušné zákonné ustanovenia do interpretácie, ktorých ústavný súd nie je zásadne oprávnený vstupovať a nahradzovať prijaté právne závery krajského súdu... Skutočnosť, že sťažovateľ nepovažuje priznanie trov za účelné je len jeho subjektívny názor, ktorý však nemá oporu v žiadnom platnom ustanovení, pričom sťažovateľ len veľmi všeobecným spôsobom skonštatoval, že podľa jeho názoru postupom Krajského súdu v Bratislave došlo k porušeniu práv, ktoré sťažovateľ v predmetnej ústavnej sťažnosti namieta... Pokiaľ sa sťažovateľ domnieva, že priznaná náhrada trov právneho zastúpenia mala byť v inej výške, ide nepochybne o otázku, ktorá spadá pod aplikáciu jednoduchého práva upravujúceho spôsob výpočtu výšky trov právneho zastúpenia a pod otázku aplikácie konkrétnych ustanovení vyhlášky, a nemožno teda hovoriť primárne o ústavnoprávnom aspekte danej veci.“*. Na základe uvedeného navrhla ústavnú sťažnosť zamietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

9. Na vyjadrenie predsedu krajského súdu reagovala sťažovateľka podaním z 19. júla 2019, pričom uviedla, že *«s predmetnou argumentáciou... nesúhlasí. Dovolanie voči napadnutému rozhodnutiu o trovách konania podľa platného práva prípustné nie je... Poukazujeme v tejto súvislosti aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26. októbra 2017*

sp. zn. 3 Cdo 221/2016, podľa ktorého „prípustnosť dovolania proti uzneseniu odvolacieho súdu o trovách konania vyvodzovaná z § 421 ods. 1 CSP je vylúčená ustanovením § 421 ods. 2 CSP“. Pokiaľ ide o prípustnosť dovolania z dôvodov zmätočnosti podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné výlučne proti rozhodnutiam odvolacieho súdu vo veci samej alebo rozhodnutiam, ktorými sa konanie končí. Rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania nemožno považovať ani za rozhodnutie vo veci samej a ani za rozhodnutie, ktorým sa konanie končí... Absencia vyjadrenia sťažovateľa pred všeobecným súdom voči odvolaniu smerujúcemu výlučne voči trovám konania nemôže byť s poukazom na zásadu iura novit curia dôvodom, aby odvolací súd vyhovel zjavne nedôvodnému nároku, ktorý nerešpektuje kogentnú právnu normu (§ 251 CSP). Odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a svojvoľne v rozpore s platnou právnou úpravou priznal žalobkyni v prvostupňovom konaní nárok na náhradu trov konania za 8 (osem) úkonov právnej služby... Odvolací súd v tomto prípade neprihliadol na zjavné zneužitie práva na uplatnenie náhrady neprimerane vysokých trov zo strany žalobkyne na úkor žalovaného a na účelovosť takto uplatnených úkonov právnej služby. Vzhľadom na rozsah, v akom odvolací súd nezákonne a nedôvodne priznal nárok na náhradu trov právneho zastupovania, pričom až 6 úkonov právnej služby z ôsmich bolo priznaných v rozpore s platnými právnymi predpismi a v rozpore s judikatúrou, sme toho názoru, že uvedený exces je hodný prieskumu ústavným súdom.».

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

III.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania (body 4 až 4.3), ktorému sťažovateľka vytýka, že je arbitrárne a že krajský súd ústavne nesúladným výkladom a aplikáciou § 251 CSP zasiahol do jej označených práv (bod 5).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

16. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity, v zmysle ktorého ústavný súd o porušení základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd rozhoduje len v prípade, ak je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, ak by účinky výkonu tejto právomoci všeobecnými súdmi neboli zlučiteľné s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1 ústavy) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní

pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 19/02, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05). Pri uplatňovaní právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd nemôže materiálne nahrádzať hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi, ktorých sústava je od ústavného súdnictva oddelená na báze ústavnej regulácie. Len výnimočne, za splnenia podmienok uvedených v predchádzajúcej vete môže ústavný súd hodnotenie dôkazov vykonané všeobecnými súdmi podrobiť svojej právomoci, avšak výlučne v rovine kasačného prieskumu. Inak by sa ústavný súd v konaní o ústavnej sťažnosti dostával do pozície ďalšej inštancie všeobecného súdnictva, čo ústava nedovoľuje.

17. Úlohou ústavného súdu rovnako nie je chrániť občana (resp. fyzickú či právnickú osobu) pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01).

18. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva okrem iného na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení (rozhodovaní) konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie (rozhodnutie) musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 1/07, IV. ÚS 75/08, I. ÚS 57/07, I. ÚS 82/07, IV. ÚS 182/07). Všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). V prípadoch nejasnosti

alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07). Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

19. Prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd, sú tie, v ktorých táto nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva. Pojem svojvôle možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s právom na súdnu ochranu a princípom spravodlivosti, alebo ho urobí v inom než zákonom ustanovenom a v právnom myslení konsenzuálne akceptovanom význame či bez bližších nerozpoznateľných kritérií (I. ÚS 533/2016). O svojvôli (arbitrárnosti) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 264/05, ZNaU 100/2005).

20. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

21. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

22. Rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku. Procesné predpisy, ktoré upravujú náhradu trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu.

23. Podľa § 251 CSP trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

24. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

25. Podľa § 265 ods. 1 poslednej vety CSP výrok o trovách konania sa na účely konania o platobnom rozkaze považuje za uznesenie.

26. Podľa § 236 CSP v písomnom vyhotovení uznesenia sa uvedie označenie súdu, ktorý ho vydal, označenie strán a ich zástupcov, označenie prejednávaného sporu, výrok, stručné odôvodnenie, poučenie o odvolaní a deň a miesto vydania uznesenia.

27. Podľa § 355 ods. 2 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

28. Podľa § 357 písm. m) CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania.

29. Podľa § 396 ods. 1 CSP ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

30. Podľa § 396 ods. 2 CSP ak odvolací súd zmení rozhodnutie, rozhodne aj o nároku na náhradu trov konania na súde prvej inštancie.

31. Podľa § 396 ods. 3 CSP ak odvolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne o náhrade trov súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci.

32. Ústavný súd posudzuje problematiku náhrady trov konania zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania pristupuje len za celkom výnimočných okolností (IV. ÚS 248/08, IV. ÚS 182/09, IV. ÚS 481/2013), ak zistí, že rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania.

33. Otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by bol v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prílišného formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011, III. ÚS 47/2013, III. ÚS 457/2014, III. ÚS 609/2014).

34. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa

musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelne vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (m. m. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

35. Pre komplexnejšie posúdenie veci ústavný súd považuje za vhodné poukázať aj na odbornú právnickú literatúru, ktorá vo vzťahu k problematike trov konania uvádza:

36. „Civilný sporový poriadok zavádza novú definíciu trov konania, pričom za trovy konania sa podľa novej právnej úpravy považujú len také výdavky, ktoré vznikli v konaní, t. j. v období od začatia konania (pozri § 156 CSP) do jeho skončenia. Je teda irelevantné, že určité výdavky vznikli v bezprostrednej súvislosti s týmto konaním, no pred jeho začatím (napr. v súvislosti s predžalobnou výzvou), pretože je vylúčené takéto výdavky považovať za trovy konania, keď nevznikli počas prebiehajúceho konania. Ak strana mala takéto výdavky, tieto by mohli byť v niektorých sporoch posúdené ako náklady spojené s uplatnením pohľadávky podľa § 121 ods. 3 OZ. Definícia trov v § 251 CSP nie je viazaná len na trovy strán sporu. Nová právna úprava druhy trov konania nevymedzuje ani príkladným výpočtom, ako to bolo v ustanovení § 137 OSP. Trovami konania spravidla budú hotové výdavky strán a ich zástupcov ako cestovné náhrady, stravné, náklady na ubytovanie, poštovné, súdne poplatky, ušlý zárobok, trovy dôkazov, odmena za právne služby poskytnuté advokátom a iné. Aby sa výdavky, ktoré v konaní vznikli, mohli považovať za trovy konania, musí byť splnená aj ďalšia požiadavka, a to, že musia byť preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva v tomto konaní. Výdavky, ktoré strana nepreukázala a neodôvodnila, nemôže súd považovať za trovy konania a priznať ich ani s poukazom na zásadu oficiality zavedenú pri rozhodovaní o trovách konania v § 262 CSP.“ (Horváth, E., Andrášiová, A., Henčeková,

S. *Civilný sporový poriadok Komentár, 2. doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2018. s. 674 a 675).

37. „Inštitút trov konania je bezprostredne spojený s nákladmi vedenia súdneho sporu, pokiaľ ide o strany, ich zástupcov a iné osoby zúčastnené na konaní... Náhrada trov konania plní vo vzťahu k sporovým stranám tri základné funkcie. Predovšetkým ide o funkciu kompenzačnú, ktorá vyplýva už zo skutočnosti, že trovy konania sa strane nahrádzajú. To je prejavom tradičného princípu, podľa ktorého tomu, kto je v práve, nemôže byť vedenie sporu na škodu. Súčasne možno pri náhrade trov konania vnímať aj prvky preventívnej funkcie, keďže nevyhnutnosť vzniku trov každého sporového konania do určitej miery preventívne pôsobí proti svojvoľnému a šikanóznemu uplatňovaniu alebo bráneniu domnelých subjektívnych práv na súde. Trovy konania a ich náhrada plnia aj *quasi* sankčnú funkciu, a to najmä pri aplikácii princípu procesnej zodpovednosti za zavinenie (§ 256 CSP) a čiastočne aj v súvislosti s celkovou náhradou trov konania protistrany...

37.1 Civilný sporový poriadok obsahuje exaktnú definíciu trov konania, ktorej naplnenie je podmienené súčasným (kumulatívnym) splnením všetkých zákonných znakov v zmysle § 251 CSP. Každý výdavok v konaní je zo strany súdu posudzovaný osobitne a pri absencii niektorého z týchto znakov nemôže byť strane priznaná jeho náhrada v rámci trov konania podľa § 255 CSP...

37.2 Za trovy konania sú považované iba tie výdavky, ktoré boli súdu riadne preukázané. To sa týka predovšetkým hotových výdavkov, ktoré boli reálne vynaložené v súvislosti s prebiehajúcim súdnym konaním. Spôsob preukázania konkrétneho výdavku je determinovaný jeho povahou...

37.3 Atribút odôvodnenosti výdavkov bezprostredne súvisí s ďalším zákonným kritériom, ktorým je účelnosť výdavkov. Výdavok možno vo všeobecnosti považovať za odôvodnený vtedy, ak bol zapríčinený nevyhnutnosťou alebo potrebou jeho vynaloženia pri dosahovaní legitímneho cieľa. Z procesnej pozície strán sporového konania a ich zástupcov je jediným legitímnym cieľom efektívne uplatnenie alebo bránenie subjektívneho práva v spore. Medzi konkrétnym výdavkom a legitímnym procesným cieľom musí byť priamy vzťah odôvodnenosti. To znamená, že výdavok bol vyvolaný a následne vynaložený z dôvodu, ktorý možno objektívne považovať za nevyhnutnosť alebo za všeobecne

akceptovateľnú potrebu v súvislosti s vedeným sporu. Typickým odôvodneným výdavkom, pre ktorý je charakteristický prívlastok nevyhnutnosti, je napr. zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby. Za všeobecne akceptovateľnú potrebu v súvislosti s vedením sporu možno označiť napr. výdavky spojené so zastúpením strany advokátom (v prípade povinného zastúpenia dokonca ako nevyhnutné)...

37.4 Pre naplnenie zákonnej definície trov konania musí byť odôvodnený výdavok súčasne aj účelne vynaložený. Obidva tieto pojmy sa významovo prelínajú a v niektorých prípadoch môže byť *ipso facto* vylúčené, aby bol odôvodnený výdavok súčasne neúčelne vynaložený. Samotná požiadavka na účelnosť výdavkov v sporovom konaní však súvisí s eliminovaním nadbytočných a neprimeraných trov konania. Účelnosť možno objektívne konštatovať v prípade, ak bol výdavok pri sledovaní legitímneho cieľa vynaložený iba v nevyhnutnom a všeobecne akceptovateľnom rozsahu. Rozhodujúcim kritériom je teda efektívnosť výdavku vo vzťahu k jeho výške...

37.5 Osobitne je účelnosť a odôvodnenosť výdavkov na tarifnú odmenu advokáta posudzovaná vo vzťahu k jednotlivým úkonom právnych služieb v rámci sporového konania... Bez akýchkoľvek pochybností sú za účelné a odôvodnené považované výdavky na odmenu advokáta za podania vo veci samej, podania realizované na výzvu súdu a za zastupovanie na pojednávaní. Individuálne posúdenie účelnosti a odôvodnenosti si spravidla vyžadujú úkony, ktoré sú realizované mimo prebiehajúceho súdneho konania, napr. ďalšia porada alebo rokovanie s klientom [§ 13a ods. 1 písm. b) AT], rokovanie s protistranou [§ 13a ods. 1 písm. f) AT], vypracovanie právneho rozboru veci [§ 13a ods. 1 písm. e) AT] a podobne...

37.6 Trovami konania sú iba tie výdavky, ktorá majú priamu súvislosť s uplatňovaním alebo bránením práva...

37.7 Zákon súčasne ustanovuje, že výdavky musia vzniknúť v konaní. Časový interval, v rámci ktorého možno uvažovať o trovách konania, je teda striktne ohraničený začatím konania (§ 156 CSP) a právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. V režime Civilného sporového poriadku sú z tohto dôvodu do značnej miery obmedzené podmienky aplikácie pôvodnej judikatúry k § 137 OSP, ktorá pripúšťala začleniť do trov konania aj niektoré výdavky vzniknuté pred jeho začatím (napr. R 14/1985)...

37.8 „Civilný sporový poriadok neobsahuje výpočet (ani demonštratívny) jednotlivých druhov trov konania. Jediným vecným kritériom je podmienka, že musí ísť o výdavok. Tento výdavok musí mať všetky zákonom vyžadované vlastnosti (§ 251 CSP). Za daných okolností nie je žiadny druh výdavku a priori vylúčený z legálnej definície trov konania. To súčasne znamená, že pri kumulatívnom splnení všetkých vyššie uvedených podmienok možno každý výdavok zaradiť medzi trovy konania. Z hľadiska frekvencie výskytu prichádzajú exemplifikatívne od úvahy nasledujúce typické kategórie trov sporového konania: 1. Súdny poplatok..., 2. Odmena a náhrady advokáta..., 3. Cestovné, stravné a výdavky na ubytovanie..., 4. Trovy dokazovania..., 5. Paušálna náhrada nákladov spojených s uplatnením pohľadávky...“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 891 až 896).

38. Nárok na náhradu trov právneho zastúpenia a jeho uplatnenie je nárokom procesným, pretože má základ v procesnom práve. Až na základe právoplatného rozhodnutia o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia možno hovoriť o hmotnoprávnom nároku a v súvislosti s tým o pohľadávke. Až takáto pohľadávka má majetkovú hodnotu... [rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší sud“) sp. zn. 3 Sžo 51/2016 z 23. novembra 2017].

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

39. Po oboznámení sa s obsahom vyjadrenia krajského súdu (bod 7) a repliky sťažovateľky (bod 9) ústavný súd zistil, že vzhľadom na rozdielne názory účastníkov konania v otázke ne/existencie prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku proti napadnutému uzneseniu krajského súdu vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania musí najskôr reagovať na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci ústavnej sťažnosti konať a rozhodnúť.

40. Ústavný súd konštatuje, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vylovil:

«Ustanovenie § 420 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí, „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“.

40.1 Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda ústavný súd vo svojom uznesení považuje rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvratia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené.

40.2 Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným

(ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.».

41. Prvý senát ústavného súdu v súčasnom zložení konštatuje, že uvedené uznesenie prvého senátu ústavného súdu v jeho zložení do 16. februára 2019 nie je aplikovateľné na daný prípad, v ktorom okresný súd o nároku na náhradu trov prvoinštančného konania, ako aj o výške náhrady trov prvoinštančného konania rozhodol platobným rozkazom.

42. Platobný rozkaz je rozhodnutie vo veci samej, ktoré je vydané v skrátanom konaní, ktorého skutkovým základom sú len skutočnosti tvrdené žalobcom a preukázané ním predloženými listinnými dôkazmi. Uvedené ustanovenie z tohto dôvodu vyžaduje, aby skutočnosti, z ktorých sa vyvodzuje žalobou uplatnené právo, boli dostatočne osvedčené; požadované plnenie musí byť dovolené objektívnym právom. Záver, že uplatnené právo vyplýva zo žalobcom tvrdených skutočností, predpokladá také opísanie rozhodujúcich skutkových okolností, ktoré ich umožňujú posúdiť po právnej stránke (relevantné hmotné právo; pozri uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 M Cdo 8/2010 z 18. augusta 2010). Pre tento typ rozhodnutia je charakteristické súčasné rozhodovanie o predmete konania, ako aj o trovách konania. Rozhodovanie o trovách konania pritom zahŕňa:

- rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania,
- rozhodnutie o výške náhrady trov konania.

43. „O nároku na náhradu trov konania rozhoduje súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Týmto rozhodnutím bude spravidla rozhodnutie vo veci samej... Bez ohľadu na to, v akom konečnom rozhodnutí je obsiahnutý výrok o nároku na náhradu trov konania a tiež bez ohľadu na to, ako súd o nároku na náhradu trov konania rozhodol (priznal plnú náhradu, priznal len čiastočnú náhradu, nepriznal žiadnu náhradu), vždy bude proti tomuto výroku prípustné odvolanie.“ (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 1203).

44. Okruh rozhodnutí súdu, proti ktorým Civilný sporový poriadok v § 357 odvolanie pripúšťa, je vymenovaný taxatívne, čo znamená, že proti uzneseniu, ktoré nie je uvedené v tomto ustanovení, odvolanie prípustné nie je.

45. Aj dôvodová správa k Civilnému sporovému poriadku uvádza, že uvedené „ustanovenie koncepčne mení prípustnosť odvolania voči uzneseniu súdu prvej inštancie v tom zmysle, že sa taxatívnou enumeráciou stanovuje okruh uznesení súdu prvej inštancie, proti ktorým je odvolanie prípustné. Proti akémukoľvek uzneseniu neuvedenému v odseku 1 odvolanie prípustné nebude. V prípade, ak uznesenie uvedené v odseku 1 vydá súdny úradník, odvolanie prípustné nebude. Proti takémuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá nie je opravným prostriedkom, ale osobitným prostriedkom procesnej obrany, podobne ako odpor, námietky a pod... Z dôvodu proklamovanej zásady procesnej ekonomie rozhodnutie sudcu o sťažnosti bude rozhodnutím konečným bez možnosti podať proti nemu akýkoľvek ďalší opravný prostriedok.“.

46. Ako bolo uvedené, podľa § 357 písm. m) CSP je odvolanie prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nároku na náhradu trov konania. Z § 357 písm. m) CSP však nevyplýva možnosť podať odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. Dôsledkom absencie právomoci odvolacieho súdu rozhodovať o odvolaní proti uzneseniu súdu prvej inštancie, ktorým rozhodol o výške náhrady trov konania, je neprípustnosť dovolania.

47. Skutočnosť, že sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu krajského súdu vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania nepodala dovolanie, teda nie je, vzhľadom na jeho neprípustnosť, prekážkou ústavného prieskumu napadnutého uznesenia krajského súdu ústavným súdom.

47.1 V tejto súvislosti nad rámec veci nemožno však ani opomenúť, že touto problematikou prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP sa zaoberal aj najvyšší súd v rozhodnutí R 73/2018, podľa ktorého „uznesenie odvolacieho súdu o náhrade trov konania nie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí v zmysle § 420 CSP, i keď odvolací súd

o náhrade trov konania rozhodol samostatným uznesením vydaným až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.“.

48. K výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona (a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý), ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona (IV. ÚS 71/2013).

49. Ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia dospel k záveru, že krajský súd pri rozhodovaní o odvolaní žalobkyne proti druhému výroku rozhodnutia okresného súdu č. k. 18 Csp 28/2016-32 zo 6. októbra 2016 neaplikoval citované ustanovenia Civilného sporového poriadku týkajúce sa jeho právomoci rozhodnúť o podanom odvolaní žalobkyne ústavne súladným spôsobom.

50. Ústavný súd zároveň konštatuje, že hoci je krajskému súdu judikatúra ústavného súdu týkajúca sa náhrady trov konania známa (cituje ju v bode 12 napadnutého uznesenia, pozn.), nevzal do úvahy, že podľa novej právnej úpravy (§ 251 CSP) sa za trovy konania považujú len také výdavky, ktoré vznikli v konaní, t. j. v období od začatia konania (§ 156 CSP) do jeho skončenia (právoplatnosťou súdneho rozhodnutia, ktorým sa konanie končí). Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že krajský súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorá upravuje spôsob určenia a výšku odmeny advokáta za právne služby poskytnuté klientovi, avšak jednotlivé úkony právnej služby neposudzoval samostatne zo zreteľom na to, či išlo o odôvodnený a účelne vynaložený výdavok, ktorý strane sporu vznikol v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

51. V tomto smere sú námietky sťažovateľky plne opodstatnené.

52. Napadnuté uznesenie krajského súdu vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania je arbitrárne, a to v konečnom dôsledku zakladá jeho ústavnú neudržateľnosť.

53. Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 18 Csp 28/2016 navyše zistil, že krajský súd žalobkyňu listami z 30. apríla 2018 a 12. mája 2018 vyzval, aby mu oznámila, kto je právnym nástupcom žalovaného, s tým, že v danej veci ide o kontradiktórne konanie a je jej povinnosťou „*podávať procesné návrhy, vrátane presného označenia strany sporu, ktorá porušuje, ohrozuje jej práva (§ 1, § 131, § 132 C. s. p.)*“, čo však neurobila. Následne krajský súd prvým výrokom uznesenia č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 (ktoré nebolo predmetom ústavného prieskumu, pozn.) rozhodol, že pokračuje v konaní so sťažovateľkou (bod 4), pretože „*spoločnosť Consumer Finance Holding, a. s. ... zanikla dňa 31. 12. 2017 v dôsledku rozdelenia*“. Žaloba s prílohami, ako aj platobný rozkaz okresného súdu č. k. 18 Csp 28/2016-32 zo 6. októbra 2016 boli právnej predchodkyňi sťažovateľky doručené 2. decembra 2016; 5. decembra 2017 jej bolo doručené odvolanie žalobkyne proti rozhodnutiu okresného súdu o trovách konania. Sťažovateľke tieto dokumenty zo strany okresného súdu ani krajského súdu doručované neboli. Sťažovateľka sa tak k odvolaniu žalobkyne proti rozhodnutiu okresného súdu o trovách konania nevyjadrila. Uznesenie krajského súdu č. k. 15 Co 368/2017-67 z 22. augusta 2018 bolo sťažovateľke doručené 14. novembra 2018 a právoplatnosť nadobudlo 26. novembra 2018.

54. Na uvedenom skutkovom základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením krajského súdu vo výroku o náhrade trov prvoinštančného konania a vo výroku o priznaní náhrady trov odvolacieho konania došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto napadnuté uznesenie krajského súdu v tejto časti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu).

55. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

56. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

57. Úlohou krajského súdu bude opätovne rozhodnúť o odvolaní žalobkyne proti druhému výroku rozhodnutia okresného súdu č. k. 18 Csp 28/2016-32 zo 6. októbra 2016, majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 6 ods. 1 dohovoru, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. V nadväznosti na uvedené krajský súd opätovne rozhodne o nároku na náhradu trov odvolacieho konania.

58. Aj z čl. 2 ods. 1 a 2 CSP vyplýva, že ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty. Právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

V.

Trovy konania

59. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania, ktoré v podaní z 9. septembra 2019 vyčíslila celkovou sumou 519,39 €.

60. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

61. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z § 1 ods. 3 vyhlášky, podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak odsek 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2018 predstavovala sumu 980 €.

62. Ústavný súd preto v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celkovej sume 519,39 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za tri úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci, písomné vyhotovenie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu predsedu krajského súdu) vykonané v roku 2019 v sume 163,33 € za jeden úkon a tri režijné paušály v sume 9,80 € za jeden paušál, ktoré zaviazal uhradiť krajský súd (bod 3 výroku nálezu).

63. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom... ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu (§ 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. septembra 2019